

15. VENEVERE MÄLUMÄNGUSARI

IV mäng

09. jaanuar 2024

1. Täna möödub 17 aastat selles kui San Franciscos esitleti üht tehnikavidinat, mis muutus väga kiiresti väga populaarseks. Kui erinevad mudelid kokku lugeda siis on praeguseks toodetud 2,3 miljardit seadet, hetkel arvatakse olevat umbes 1,4 miljardit kasutajat ja see arv kasvab pidevalt. Mis seade?
2. Eelmises mängus saime teada, et Riias lastakse kobrastel üsna mõnusalt elada. Meie põhjanaabrid on aga ette võtnud tõsise võitluse viie fauna esindajaga, kellest soovitakse Helsingis lahti saada või vähemalt nende arvukus kontrolli all hoida. Kolm neist on mink, hõbekoger ja rott, palun nimetage kaks ülejäänud (võõr)liiki?
3. Kõigi fotol nähtavate toodete disaineriks on kunstnik kelle eluaastad olid 1904-1989 ja kes lisaks kõigile oma muudele veidrusele pidas lemmikuna erinevaid metsloomi. Kes?

4. Järgnev tekst on ühe väikse euroopa rahva hümnide esimene salm. Hümnide teksti kirjutas Isak Sabe 1906 aastal, hiljem viisistas selle Arne Sørli. 1986 valiti see hümniks. Maailmas on umbes 80-100 000 küsitava rahva liiget, kes on hajutatud nelja riigi vahel. Kes?

Guhkkin davvin Dávvgáid vuolde
sabmá suolggai /.../eanan.
Duottar leabbá duoddar duohkin,
jávri seabbá jávrri lahka.
čohkat čilggin, čorut čearuin
allanaddet almmi vuostái.
Šávvet jogat, šuvvet vuovddit,
cáhket ceakko stállenjárggat

5. Prantsuse näitleja ja laulja Yves Montand oli Nõukogude Liidus väga kuulus ja populaarne. Kui ta 60-ndate algul Moskvast kontserti andmas käis, siis oli ta koos abikaasaga suures „vaimustuses“ millegi välimusest, mida nõukogude naised kasutama olid sunnitud. Nad ostsid terve hunniku neid kaasa ja korraldasid siis Pariisis näituse. Pärast seda piinlikku vahejuhtumit ei andnud venelased talle aga enam viisat. Mida näitusel eksponeeriti?

15. VENEVERE MÄLUMÄNGUSARI

IV mäng

09. jaanuar 2024

6. Esimest korda tehti selle väärrika mänguga Eestis algust 1998 aastal. Eesti ärimees, kes oli käinud reisir Austraalias, sai külge pisiku ning oli endale sihiks seadnud selle ala edukaks muutmise ka siin, Eestis. Ta võttis Tallinnas ühendust kohaliku India restorani pidajaga ning teades tema kiindumust selle mängu vastu korraldas ta matši mõningate häämingus eestlaste ning India restorani töötajatest meeskonna vahel. Tulemus on juba ammu ununenud, kuid mäng läheb ajalukku sellegipoolest. See oli päev mil Eestis selle spordialaga alustati. Ehkki meil sellest spordialast eriti ei räägita, tegeleb sellega maailmas ca 2,5 miljardit inimest (meil oli 2022. aasta lõpu seisuga 258 mängijat). Mis spordiala?

7. Kuidas nimetatakse seda, algselt karaiimide köögist pärit pirukat? Originaalis oli ta täidiseks lambaliha sibulaga, tänapäeval aga ka muu liha ja vegan täidis. Eestis on neid nähtud vähemalt kahe poeketi, Lidli ja Maxima, valikus.

8. Läti Vabariigi relvajõudude formeerimine algas ametlikult 31.märtsil 1919 välja antud käskkirja alusel. Moodustatava Läti brigaadi ülemaks pidi saama polkovnik Semitan ja staabi ajutiseks asukohaks määrati Tartu. Kes allkirjastas selle käskkirja?

9. 1990-ndate algul maaliti Amsterdami Schipholi lennujaamade pissuaaridesse väikesed kärbsed. Kärbestel oli väga konkreetne ülesanne ja lennujaama andmetel nad oma ülesande ka täitsid. Amsterdami lennujaam pole sugugi ainus koht, kus seda nippi on edukalt kasutatud. Milleks need kärbsepildid sinna paigutati?

10. Mulgimaal ja Setumaal nimetati nii meeste särki suurt põuetaskut kus kanti piipu, rahakotti, nuga ja muid väiksemaid vajalikke esemeid. Aja jooksul hakati sama sõnaga ülekantud tähenduses kutsuma ka rahakotti. Sõna levikule andis hoogu ka üks 1915. aastal ilmunud kirjandusteos. Mis sõna?

15. VENEVERE MÄLUMÄNGUSARI

IV mäng

09. jaanuar 2024

11. Elas kord botaanik, kes leidis kodukandi mägede rüpest salapärase hiigelkasvu taime, mis mägijõgede kaldail kasvas ja oli siis veel teadusmaailmas tundmata. Mingi ime see just polnud, avastatud taimeliik oli haruldane endeem, mis ei kasvanud kusagil mujal maailmas peale Kaukaasia. Lopsakate lehtedega kuni nelja meetri kõrguseks kasvav taim kasvas kuni üheksa sentimeetrit päevas. Erakordselt valgu-, suhkru- ja vitamiinirikas taim on ühtlasi hea meetaim. Pärast teist maailmasõda sobis selline taim suurepäraselt loomasöödanappuse all vaevlevale Nõukogude Liidule uueks päästvaks silotaimeks. Hiljem kaotas taim oma imerohu maine ja teda hakati kutsuma „Stalini kättemaksuks“. Kes oli see botaanik?

12. Näete fotot Boston Red Sox pesapallimeeskonna kahest mitteametlikust maskotist. Kuidas on nende nimed? Sobivad nii inglise- kui eestikeelsed nimed.

13. Mille poolest oli kõigist teistest erinev „Mnemoturniiri“ 22. novembril 1972 Eesti Raadio eetris olnud saade, mille esiettekanne kõlas juba 16. novembril ehk 6 päeva varem?

14. Selle 214 970 km² suuruse riigi presidendiks on Mohamed Irfaan Ali ja peaministriks Mark Phillips. Pealinn on Georgetown ja rahvaarvuks umbes 0,8 miljonit; nendest 43,5% moodustavad indiaalaste järeltulijad, neile järgnevad Aafrikast pärit orjade järeltulijad 30,2%. On säilinud ka põlisrahvaid, keda on 9,1% (näiteks arawakid, akawaiid, arecunad jne.). Selle 1966 aastal iseseisvunud maa riigikeeleks on inglise keel, mille kõrval kasutatakse laialdaselt kohalikku kreooli keelt. Maapõues leidub kulda, teemante, maagaasi ja mitmesuguseid mineraale. Sellest ka ilmselt piiritülid naabritega. Mis riik?

15. Kes oli see eesti kirjanik, kes kirjutas 1889. aastal Berliinist kirjastajale August Buschile: „Ma olen tüdinud olemast eesti kirjanik, see juures veel vilets paljukirjutaja, alatasa näljakäppa imema – ehk õnnestub mul pärast sooritatud katset saksa keeles üht tagasihoidlikumat, kuid siiski tasuvamat tööd leida“. Kuid tuleb tunnistada, jäi ka Saksamaal siiski produktiivseks naljakirjanikuks.

15. VENEVERE MÄLUMÄNGUSARI

IV mäng

09. jaanuar 2024

16. Eesti pikimal jõel Võhandul on 27 km pikkune lisajõgi. See on vana piirijõgi, mis eraldas Vana-Liivimaa ja Pihkva alasid. Jõgi algab Orava lähedalt Kõvera järvest, on looklev ja rahuliku vooluga ning suubub läbi soode ja lammimetsade Võõpsu kandis Võhandusse. Oma nime on ta saanud pehmete kallaste järgi- ühe osa jõe nimest moodustab sõna mis märgib just väga pehmet pinnast. Mis nime jõgi kannab?

17. Peeter Suur, kes armastas suurejoonelisi vaatemänge, otsustas oma tütre Anna pulmade ajal korraldada ka ühe võltspulma. Selleks laskis ta Moskva ümbrusest saata üle seitsmekümne ühe füüsilise eripäraga inimese, kes aadlikele sobivalt riietati ning peale "laulatust" ohtra toidu ja viinaga varustati. Purjus talupoegade tants ja taplus pidi siis päris pulma külalistele meelelahutuseks olema. Milline füüsiline eripära oli kõigil võltspulmas osalejail? Sama eripära on näiteks ka USA näitlejal Peter Dinklagel ja Rakvere teatriski üles astunud Alo Kurvitsal.

18. 1972 aastal linastus film "Väike reekviem suupillile", kus ühes episoodilises, Ants Pütti, osas mängis üks tulevane ajakirjanik ja äriees. Kes?

19. Selle koha lähedal, kus Amme jõgi Emajõkke suubub, oli Kärkna klooster. Pärimuse järgi saatnud selle kloostri mungad 17. sajandi algul Rooma paavstile kirja, milles kaevanud raske elujärje ja kehva toidu üle. Neil polevat muud süüa kui leiba ning läägevõitu maitsega rasvast kala. See kala on hiljem läbi lipsanud Eesti kirjandus- ja filmiklassikast. Millise väärtusliku töönduskala üle mungad nurisesid?

20. Millise tänapäeva riigi territooriumil asub Zela (Zile) linn, kust 47. aastal eKr toimunud lahingu järel saatis Julius Caesar Rooma senatile oma kuulsa sõnumi „*Veni, vidi, vici*“ ehk „Tulin, nägin, võitsin“? Seda, riigi pealinnast 340 km kaugusel asuvat ca 40000 elaniku linna, külastavad seetõttu tuhanded turistid. 2004. aastal olevat varastatud linna lossist sammas, millele Caesari kuulus lause raiutud olevat olnud. Vihjeks veel nii palju, et Zela asub Roomast linnulennult umbes 2000 kilomeetri kaugusel.

15. VENEVERE MÄLUMÄNGUSARI

IV mäng

09. jaanuar 2024

21. Eesti rahvameditsiinis oli ravivõtte vinnide ja teiste nahahaiguste ennetamiseks või eemaldamiseks. Ravivõtte korral määrati lapse keha üle mingi niiske ainega (nt hapuleivataignaga), misjärel laps mähiti riidesse ja viidi kuuma sauna. Saunas last viheldi nii kõvasti, kui see kannatas. Pärast vihtlemist pesti laps sooja veega puhtaks. Mille võtmiseks seda kutsuti? Küsitavat nime kasutati siis igasugu nahale ilmunud vinnide kirjeldamiseks. Veidi tänapäevasemas keeles kannab sama nime aga protseduur mis kuulus veel mõnikümmend aastat tagasi taluperedes jõuluettevalmistuste hulka.

22. Küsime tegevust, mis oli Soomes 1939-1944 keelatud. Seda tegevust peeti sõja ajal ebamoraalseks ning sellest hoidumist lojaalsuse ülesnäitamiseks rindesõdurite suhtes. Kusjuures näiteks Suurbritannias antud tegevust ilmasõja ajal hoopis propageeriti. Aastatel 1942-1944 võeti vastutusele mitutuhat inimest, kellest valdav osa olid noored naised. Üldjuhul oli karistuseks trahv ja avalik häbi, kuid vähemalt kaks naist mõisteti ka kaheks kuuks vangi. Ehkki 1944 üldine keeld tühistati, oli see tegevus restoranides veel kuni 1948. aastani keelatud. Mis tegevus oli Soomes teise maailmasõja ajal keelatud?

23. Nähtava härrasmehe staatus on kohe-kohe muutumas. Kes on pildil?

24. Laskesuusatamise hooaeg on kenasti alanud. Eelmine hooaeg oli meeste seas üpris masendav – 21 individuaalsest etapist võitsid norrakad 18. Kõigi etappide peale kokku oli vaid üks etapp, mida ei võitnud Norra või Rootsi. Kes oli mullu ainus karikaetapi võitnud mees, kes ei esindanud neid riike? Ka sellel aastal on ta rõõmustanud etapivõiduga Oberhofis kodupublikut.

25. Nii nagu mitmel pool mujalgi Lääne-Eestis, nii ulatuvad ka Eesti vanimal ja kõrgeimal laiul, Kesselaiul, maapinna lähedale kvaliteetse lubjakivi lademed. Enne Teist Maailmasõda arvati, et sealne kivim oleks sobiv ka litokivina (litograafia tehnika trükiplaadina) kasutamiseks. Isegi tööjõu probleem oli teoorias juba lahendatud kuid lõpuks jäi erinevatel põhjustel kogu ettevõtmine siiski soiku. Milline lahendus oli mõeldud kaevandusse tööjõu leidmiseks?

15. VENEVERE MÄLUMÄNGUSARI

IV mäng

09. jaanuar 2024

26. 11. sajandil võttis üks Veneetsia doodž endale naiseks Kreeka printsessi. Uue kodu toidulauas kasutas doodži värske abikaasa aga midagi sedavõrd harjumatu ning ebatavalist, et sellest puhkes tohutu skandaal. "Seda uudust peeti niivõrd liialdatud peenuse märgiks, et doodži naine sai vaimulikelt kõva peapesu, nad kutsusid tema peale Jumala viha" Vajaliku instrumendi selle toimingu läbiviimiseks pidi ta ilmselt kaasa võtma oma kodust Kreekas. Kulus veel mitu sajandit, et selle eseme kasutamine Euroopas lõplikult kanda kinnitaks, tänapäeval on raske aga midagi tavalisemat ette kujutada. Mille kasutamisega Kreeka printsess pahameele ära teenis?

27. Milline oli Vladimir Putini hüüdnimi KGB kooli päevil? Ilmselt meenutas see millegagi tema välimust. Meilgi leidub neid täna veel vedelemas ja lausa sellisel määral, et Teeme Ära ja Maailmakoristuspäevgi on pidanud teemaga tegelema.

28. Kes on pildil? See krahvi tiitlit kandev isik sündis 10. jaanuaril 1858 tänapäeval Serbiale kuuluvas Vojvodina autonoomses piirkonnas ja suri 28. juulil 1907 Belgias. 1882 aastal hakkas ta valmistama ühte endanimelist toodet, mis ergutab nii maitse-, kui ka lõhnameeli. Tänapäeval valmistatakse seda toodet umbes 12-14 milj. ühikut. Samuti on see toode laialdaselt levinud ka meil.

29. Nõukogude Liidu viimase juhi, president Mihhail Gorbatšovi esimene riiklik autasu oli 1949. aastal saadud Tööpunalipu orden. Mille eest 18-aastane tulevane president selle sai? Sama tööd on teinud nooruses ka Viru-Nigula vallavanem Einar Vallbaum ning tema nimetati sel alal oma kolhoosi parimaks.

30. Belgias on kolm ametlikku riigikeelt. Millised? 2 õiget - 1 p., 3 õiget - 2p.

15. VENEVERE MÄLUMÄNGUSARI
IV mäng

09. jaanuar 2024

VASTUSED

1. iPhone	Kristel
2. küülik ja hispaania teetigu	Kristel
3. Salvador Dali	Kristel
4. Saamid	Kaarel
5. Näituse nimi oli: „Ka sellises pesus naisi võib armastada!”	Eerik
6. Kriket	Eerik
7. Kibin, kibina, kibinai	Kaarel
8. Johan Laidoner	Kristel
9. „Sihtimise“ parandamiseks. Meeste tualetid püüsid paremas korras.	Kristel
10. Kaugas	Kristel
11. Dmitri Ivanovitš Sosnovski	Eerik
12. Leftie ja Rightie/Vasak ja Parem	Kristel
13. Ainus venekeelne saade	Eerik
14. Guayana	Kaarel
15. Eduard Vilde	Eerik
16. Mädaajõgi	Eerik
17. Kõik olid väga lühikesed	Kristel
18. Hans H. Luik	Kaarel
19. Siiakala	Eerik
20. Türgi	Eerik
21. Harjaste võtmine	Kaarel
22. Tantsimine	Rahel
23. (Hetkel veel) Taani prints Frederik	Kaarel
24. Benedikt Doll, eraldistart 20 km. 10 km sprint 05.01.2024	Eerik
25. Laiule plaaniti rajada sunnitöövangla	Kristel
26. Kahvel	Rahel
27. Okurok, koni	Kaarel
28. Jozsef Törley	Kaarel
29. Kombainerina heade tulemuste eest teravilja koristamisel	Eerik
30. Hollandi, prantsuse, saksa	Kaarel